

Minjastofnun
Íslands

The Cultural
Heritage Agency
of Iceland

Suðurgata 39
101 Reykjavík

(354) 570 13 00

postur@minjastofnun.is
www.minjastofnun.is

Kennitala: 440113-0280

Vesturbyggð
Aðalstræti 75
450 Patreksfjörður

24. september 2026
MÍ202608-0064/ 6.09 / L.G.

Efni: Deiliskipulag Brjánslækjar

Minjastofnun Íslands hefur móttekið erindi skipulagsfulltrúa Vesturbyggðar. Erindi og gögn var hægt var að nálgast rafrænt í skipulagsgátt 24.08.2026. Óskað var eftir umsögn stofnunarinnar um tillögu að deiliskipulagi Brjánslækjar. Breytingin felur í sér að hægt verði að reisa 11 hús til gistingar, hvert um sig á bilinu 40-100 m². Deiliskipulagssvæðið hefur að hluta til verið skráð og ljóst er að ljúka þarf skráningu á öllum deiliskipulagsreitnum. Að auki er kveðið á í 16. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012 að skráning húsa og mannvirkja skuli fara fram áður en gengið er frá aðalskipulagi eða deiliskipulagi. Kirkjan á Brjánslæk er friðlýst og prestsbústaðurinn er frá 1912 og því þarf að fylgja húsaskráning.

Lísabet
Guðmundsdóttir
Minjavörður Vestfjarða
lisabet@minjastofnun.is

Mynd 1. Skipulagsmörk

Mynd 2. Skráð svæði

Vakin er athygli á því að skv. 51 gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012 eru ákvarðanir Minjastofnunar Íslands skv. 20., 23., 24., 28., 42. og 43 gr. sömu laga endanlegar á stjórnsýslustigi og ekki kærnlegar til æðra stjórnvalds. Aðrar stjórnvaldsákvarðanir teknar á grundvelli laga nr. 80/2012 eru kærnlegar til umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytis. Kærufrestur er þrír mánuðir frá því að aðila var tilkynnt um ákvörðun og fer málsmeðferð eftir ákvæðum stjórnsýslulaga nr. 37/1993.

Annars gildir fyrri umsögn frá 29. maí 2026 (MÍ202605-0078/ 6.09
/ L.G) sem fylgir hér með sem fylgigagn

Virðingarfyllst,

A handwritten signature in cursive script, reading "Lísabet Guðmundsdóttir".

Lísabet Guðmundsdóttir
Minjavörður Vestfjarða

29. maí 2026
MÍ202605-0078/ 6.09 / L.G.
Efni: Nýtt deiliskipulag Brjánslæks

Minjastofnun barst tölvubréf skipulagsgáttarinnar dagsett 21.04.2026 þar sem fram kom að Reykhólahreppur óskaði eftir umsögn stofnunarinnar um nýtt deiliskipulag Brjánslæks 1, mál nr. 0429/2026. Hægt var að hlaða niður greinargerð, skipulagsupprætti sem og auglýsingu skipulagsins.

Skipulagssvæðið er innan 2 ha túns og verður heimilt byggingarmagn allt að 1000 m². Til stendur að reisa 11 hús, þar sem rekin verður gistipjónusta, og eitt þjónustuhús.

Skipulagssvæðið hefur verið fornleifaskráð sjá:

Margrét Hrönn Hallmundsdóttir. 2025. Fornleifaskráning. Vegna breytinga á deiliskipulagi á landspildu í landi Brjánslækjar.

Náttúrustofa Vestfjarða. Bolungarvík. NV nr. 28-25.

Brjánslækur á sér langa sögu, minnst á bæjarstæðið í Landnámu og er því hluti af upphafssögu landsins. Í kirknaskrá frá 1200 er sagt frá kirkju á Brjánslæk og líklegast hefur verið kirkja frá því um 1000.

Fjöldmargar miðaldaheimildir eru um býlið og ljóst að Brjánslækur var stórbýli, líklegast frá því að byggð hófst allt fram á 19. öld. Enn fremur sýndi fornleifarannsókn fram á umfangsmiklar mannvistarleifar austan við bæjarhúsin árið 2025 (Margrét Hrönn Hallmundsdóttir. 2025).

Deiliskipulagssvæðið er innan heimatúns Brjánslæks, Túnið í kringum bæjarstæðið, oft afmarkað með túngarði sem var mismunandi stór. Innan heimatúnsins var að finna sjálf bæjahúsin ásamt ýmsum útihúsum, svo sem smiðjum, fjárhúsum, lambhúsum, og öðrum húsum og mannvirkjum sem tengdust athöfnum heima við. Þekkt er að heimatún og bæjarstæði voru gjarnan á sama stað öldum saman og má því finna fjölda fornleifa frá mismunandi tímum á bæjartorfunni. Vegna þessa eru miklar líkur á að fornleifar leynist undir sverði í gömlum heimatúnum. Þar af leiðandi má gera ráð fyrir umfangsmikilli byggð innan heimatúns Brjánslæks þrátt fyrir að ekkert sjáist á yfirborði vegna túnasléttunar.

Ljóst er að skipulagið mun að öllum líkindum koma til með að hafa áhrif á fornleifar og að bregðast þarf við með mótvægisáðgerðum innan svæðisins. Stofnunin vekur athygli á því að ekki er nauðsynlegt að vinna þessar mótvægisáðgerðir áður en skipulagið er samþykkt heldur þarf að grípa til þeirra áður en til framkvæmda kemur og því mikilvægt að þær kvaðir sem liggja á svæðinu komi fram í skipulaginu með skýrum hætti.

Þær rannsóknarkröfur sem farið verður fram á verða forrannsóknir í formi könnunarskurða og/eða framkvæmdaefirlit. Minjastofnun mun að þeim loknum ákveða hvort frekari rannsókn er þörf, áður en framkvæmdir geta hafist. Markmið með könnunarskurðum er að afla upplýsinga um gerð og aldur minjanna sem og hvort greina megi eldri ummerki um mannvist undir þeim. Minjastofnun mun síðar skrifa ýtarlegri rannsóknarkröfur, þar sem fjöldi og nánari staðsetningar könnunarskurðanna verða skilgreindar.

Fornleifarannsóknir eru unnar á kostnað framkvæmdaaðila og er það í samræmi við 28. grein laga um menningarminjar nr. 80/2012 þar sem segir:

Framkvæmdaraðili greiðir kostnað við þær rannsóknir á fornleifum sem Minjastofnun Íslands ákveður að séu nauðsynlegar vegna fyrirhugaðra framkvæmda. Við allar umfangsmiklar framkvæmdir skal sá sem fyrir þeim stendur bera kostnað af nauðsynlegum rannsóknum og vettvangsskráningu fornleifa.

Virðingarfyllt,

Lísabet Guðmundsdóttir

Minjavörður Vestfjarða

